

»Det vi skulle have gjort, var at fortælle dem, at vi er kristne på en anden måde, end de er muslimer. Vores kristne værdier er nu integreret i lovgivningen. Det har de respekt for.«

Else Marie Bukdahl

Danskheden må aldrig stå alene

Else Marie Bukdahl ser ikke danskheden som noget positivt i sig selv. Man skal holde et vindue åbent ud mod den store verden, mener hun.

Balancen mellem at bevare sin lokale identitet og samtidig være i dialog med den store verden er tidens store udfordring. Kunsten hjælper os med at finde svaret, siger Else Marie Bukdahl, tidligere rektor for Kunstakademiet

Af Lotte Lund

HJEMSTAVN: - Danskheden er ikke i sig selv noget positivt. Danskheden kan i sig selv være farlig, næsten destruktiv, hvis ikke vi holder et vindue åbent ud til den store verden. Tidligere rektor for Kunstakademiet Else Marie Bukdahl er en venligt smilende og klart talende dame. Og man kan ikke tale hjemstavnen med hende uden at tale danskhed og slet ikke uden at drage det globale og kunsten ind.

Selv om hun har rundet de 70, rejser hun i dag fortsat verden rundt og holder foredrag, skriver bøger og laver udstillinger. Kunst er for hende en vigtig del af svaret, som fornyer og bærer af lokale kulturer, men også som brobygger til at skabe gensidig forståelse og samarbejde på tværs af kontinenterne.

Samarbejde med en sheik

Selv har hun i disse år ikke mindst travlt med at bygge bro til den arabiske verden. Særligt optaget er hun for tiden af et samarbejde med

sheiken i Sharjah i De Forenede Arabiske Emirater.

Hun ser Grundtvig som en vigtig milepæl i diskussionen af danskhed.

- Grundtvig profilerede det danske folk, så det omfattede både kristendommen og de nordiske myter. Grundtvig havde et globalt perspektiv, og det er nødvendigt. Det danske kan i sig selv blive selvtiltrækkeligt. Det må næres og perspektiveres fra den store verden, siger hun.

- Den gang havde man to lys udefra: Jerusalem og kri-

stendommen samt Akropolis og demokratiet, fortsætter hun.

- 1930'erne er et eksempel på, hvor galt det kan gå, hvis det nationale er sig selv nok. I disse år så man, hvordan det nationale i sig selv er farligt og let får racistiske overtoner, som vi kender det fra nazisternes »blut og boden«. Perioden viste, at danskheden aldrig må stå alene, ellers ender den i snæversyn og en politisk dagsorden, som ikke kan forny sig, siger hun. Hun påpeger, at under Anden Verdenskrig var det

heller ikke »danskhed« eller »hjemstavnen«, der var drivkraften i modstandsbevægelsen.

- Det var friheds- og demokratibegreberne, vi kæmpede for. Da kampen blev konkret, blev Danmark knyttet til de værdier, der er internationale og stillet over for de tyske nationalværdier og den tyske nazismes snæverhed. Danskheden blev baseret på en international sammenhæng, forklarer Else Marie Bukdahl.

Debat om danskhed i 1972

Den næste store diskussion af danskheden kom ifølge Else Marie Bukdahl i tiden op til EF-valget i 1972.

- Især de venstreorienterede fandt, at der blev satset for meget på økonomiske interesser og materialisme og profit, derfor de gik imod det europæiske fællesskab. De ønskede at sætte fokus på de basale værdier, gamle danske idealer, som var ved at forsvinde, siger hun og hentyder til værdierne i den dansk-nordiske identitet med folkeligt selvstyre, og modstand mod den centralisme EF/EU repræsenterede.

- Men EF åbnede til gengæld op for en international verden, påpeger hun, der selv oprindeligt var EF-modstander.

Endelig har vi i årene op til årtusindskiftet oplevet den

seneste diskussion af danskheden - nemlig forsøget på at definere, hvem vi egentlig er i mødet med de fremmede, som kom til Danmark som gæstearbejder eller flygtninge. En diskussion, der fortsætter i dag.

Hvad gør man med en lovreligion?

- Danskerne var ikke vant til at have fremmede racer og religioner tæt på, da de tyrkiske gæstearbejder og mange andre fremmede, primært muslimer kom ind i landet, forklarer Else Marie Bukdahl.

- Muslimer har en anden forståelse af det globale og det lokale end os. Muslimer er uden stærk nationalfølelse. Og vi blev stillet et spørgsmål: Vi får nu et folk herop med en lovreligion, hvad gør vi? Først var vi meget tolerante. Det var ikke klogt. Det vi skulle have gjort, var at fortælle dem, at vi er kristne på en anden måde, end de er muslimer. Vores kristne værdier er nu integreret i lovgivningen. Det har de respekt for. De ærer jo Jesus som en meget fin profet, forklarer Else Marie Bukdahl.

- Vi havde glemt, hvem vi er. Vi glemte de lange lys tilbage til Jerusalem og Akropolis. Derfor er det vigtigt, at vi bliver bedre til at forstå, hvem vi selv er, for at vi kan få dem til at forstå, hvem vi er. Og vi skal forstå deres in-

ternationalitet og lokalitet. Ellers går det galt, siger Else Marie Bukdahl.

Hun peger på Muhammed-krisen som et eksempel på dette.

- Den viste, hvor ringe vilje danskerne har til at forstå, at for muslimer var det forfærdeligt at opleve en karikatur. Vi er vant til, at det ikke er ondt ment, men det er nyt for dem. Det, vi fik ud af det, var, at fundamentalisterne fik vind i sejlene, mens de progressive kræfter og de kristne i den arabiske verden fik det sværere, siger hun, der netop i disse år som nævnt selv rejser meget i den arabiske verden. Hun mener, at krisen let kunne være undgået med en undskyldning.

- Jeg siger ikke, at vi skulle stoppe de tegninger, men når man har såret nogen, man ikke rigtigt kender, så siger man da undskyld og viser respekt. Vi lever jo alle bedst med et vist niveau af høflighed, siger Else Marie Bukdahl.

Balancen mellem at bevare sin lokale identitet og nationalitet og samtidig indgå i en global sammenhæng er tidens store udfordring. Ikke blot her i Danmark, men i hele verden. Hvordan undgår vi i denne globaliserings tidsalder, at vi alle ender med at være ens.

- Det er det spørgsmål, der går igen på mine rejser i og uden for Europa, siger Else Marie Bukdahl. Som nævnt giver kunsten og kulturen ifølge hende en vigtig del af svaret. Danskerne vil for eksempel kunne få et nyt indblik i, hvordan kunstnere i den arabiske verden i disse år dykker dybt og finder nye veje at kommunikere og udtrykke en holdning til dilemmaet mellem det lokale og det globale.

Det sker, når Nationalmuseet den 17. juni åbner dørene for en stor arabisk udstilling sponsoreret af sheiken fra Sharjah, HH. Dr. Sultan bin Mohammed Al Qasimi.

Else Marie Bukdahl

- Født: 1937.
- Uddannelse: Kunsthistoriker.
- Erhverv: Forhenværende rektor for Kunstakademiet i København.
- Hjemstavnen: Brørup Sogn.
- Bopæl: København.
- Else Marie Bukdahl er datter af forfatter Jørgen Peter Pedersen Bukdahl og kunsthistoriker Magnhild Bukdahl.
- Hun fik i 1959 sølvmedalje for Århus Universitets prisopgave Diderots »Salons«. Hermed var grundstenen lagt til hendes store indsats på Diderots-forskningens område.
- Hun blev gift med professor ved Københavns Universitet, dr.theol. Torben Christensen. På grund af ægteskabet flyttede hun fra Århus til Sjælland.
- 1982 blev hun medlem af Ny Carlsbergfondets direktion.
- 1985 blev hun rektor for Kunstakademiet og medlem af Videnskaberne Selskab.
- Hun har desuden bestredet en lang række poster i Marienborgkredsen, Grundforskningsfonden, Det Ethiske Råd og Ørestadsrådet samt modtaget en lang række priser og ordner.
- Et stærkt engagement i kirkelige anliggender har også præget Else Marie Bukdahls liv.

HJEMSTAVN.COM

- Hjemstavn.com er et kulturprojekt, der i perioden 2010-2012 vil trække danske og europæiske kunstnere og teaterkompagnier til Helsingør for at udforske fortællinger og skæbner i Helsingør samt Fredensborg og Helsingborg.
- Frem til den officielle åbning i august 2010 vil Helsingør Dagblad løbende bringe en artikler om hjemstavnsbegrebets betydning i en globaliseret verden.
- Info: hjemstavn.com